

ХІ
Ш 31

Л. А. Шевелєва
О. О. Дудка

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС

практикум

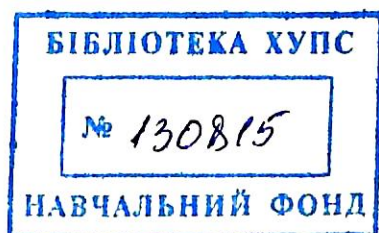
81
Ш 31

Л. А. Шевелєва
О. О. Дудка

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС

практикум

За редакцією професора А. О. Свашенко

Харків
«Світ дитинства»
1998

Шевелева Л. А., Дудка О. О.
ШЗ7 Український правопис. Практикум: Навч. посібник/За ред. А. О. Свашенко. — Х.: Світ дитинства, 1998. — 224 с.
ISBN 966-544-135-3.

Практикум з українського правопису є доповненням до виданого раніше довідника (Шевелева Л.А. Український правопис у таблицях. — Х.: Світ дитинства, 1998). Може бути використаний і як самостійний навчальний посібник. У ньому дібрано вправи і диктанти на всі правила української орфографії та пунктуації, які вміщені у довіднику і вивчаються за програмою середньої школи.

Для абітурієнтів, учнів середніх шкіл, гімназій, ліцеїв, педучилищ і всіх, хто бажає закріпити навички грамотного українського письма.

Ш **4306020100-06** Без оголошення
544-98

ББК 74.261.4я721

ISBN 966-544-135-3

© Л. А. Шевелева, Дудка О. О., 1998
© Видавництво «Світ дитинства»,
оригінал-макет, 1998

Від упорядників

Ростить — о мови! — в глибину і ввись.
Даруйте нам розумне і чудесне.

О.Підсуха

Практикум з українського правопису створений з метою вироблення і закріплення навичок грамотного письма. Він орієнтований на шкільну програму та довідник «Український правопис у таблицях», що раніше вийшов у видавництві «Світ дитинства».

Збірник містить новий дидактичний матеріал з орфографії та пунктуації сучасної української мови, для відбору якого залучено твори понад 150 авторів. Це — художня проза, поезія та публіцистичні тексти, науково-популярна література, народна творчість, словникові статті.

Система вправ передбачає поступове ускладнення матеріалу. У завданнях до вправ на нову тему наводяться номери таблиць із довідника, у яких викладені відповідні правила. Збірник розрахований не лише на україномовних учнів, а й на осіб, для яких рідною мовою є російська, саме через це тек орфограми подаються і написання, зумовлені російсько-українською інтерференцією. Розділ «Пунктуація» містить матеріал на комплексну перевірку знань орфограм та пунктограм, такі вправи відзначені зірочкою (*). Більшість тем збірника завершується контрольними диктантами або завданнями.

Переважна частина текстів наведена в адаптованому варіанті з урахуванням принципу методичної доцільності без порушення індивідуальних особливостей авторського стилю. Для полегшення сприйняття тексту у реченнях, що наводяться скорочено і містять завершену думку, на місці пропуску крапки опускаються.

Дидактичний матеріал збірника може бути використаний і під час вивчення теоретичного курсу української мови: фонетики, лексики, словотвору, граматики. Разом з навчальною упорядники мали на меті естетичну, пізнавальну й виховну цінність текстів, прагнули розкрити багатство і красу мови, про яку О.Олесь писав: «Бринить, співає наша мова, чарує, тішить і п'янить».

Зміст

Від упорядників	3
-----------------------	---

Орфографія

Ненаголошені голосні	5
Уживання апострофа	9
Уживання м'якого знака	12
Чергування голосних звуків	16
Чергування прийменників, сполучників і префіксів	21
Спрощення у групах приголосних	23
Зміни приголосних при словотворенні та формотворенні	25
Подвоєння букв на позначення подовження і збігу приголосних	29
Правопис прислівників і прислівникових сполучень	33
Правопис префіксів	37
Суфікси іменників	40
Суфікси прикметників	42
Суфікси прикметників і дієприкметників	44
Складні іменники	46
Складні прикметники	49
Правопис прийменників і сполучників	53
Правопис часток	56
Правопис <i>не</i> , <i>ні</i>	59
Уживання великої букви	62
Передача російських прізвищ українською мовою	66
Правопис слів іншомовного походження	66

Синтаксис. Пунктуація

Розділові знаки між підметом і присудком	69
Розділові знаки між різними членами речення	75

Однорідні члени речення	79
Однорідні і неоднорідні означення та прикладки	86
Узагальнюючі слова при однорідних членах речення	91
Відокремлені узгоджені і неузгоджені означення	98
Відокремлені прикладки	107
Відокремлені обставини і звороти із значенням включення або заміщення, виражені іменниками із прийменниками	114
Відокремлені обставини, виражені дієприслівниками і дієприслівниковими зворотами	118
Уточнюючі, пояснюючі та приєднувальні члени речення	124
Вставні слова і словосполучення	131
Вставні слова і члени речення	137
Вставні слова, словосполучення і речення	141
Звертання	149
Вигуки	153
Питальні, стверджувальні та заперечні слова	155
Складносурядні речення	157
Складнопідрядні речення	163
Складнопідрядні речення	171
Розділові знаки при збігові сполучників	177
Звороти — не підрядні частини складних речень	183
Порівняльні звороти	184
Словосполучення і речення із сполучником <i>як</i>	190
Безсполучникові складні речення	200
Пряма мова	207
Розділові знаки при цитатах	213
Умовні скорочення	220